

WYBRANE PROBLEMY OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ W DORZECZU ODRY

Ryszard Kosierb

Ochrona przeciwpowodziowa oraz zapobieganie skutkom suszy są obowiązkami publicznymi, realizowanymi zarówno przez jednostki administracji rządowej jak i samorządowej. Skuteczność ochrony przed powodzią jest ograniczona między innymi z powodu niedostatecznych nakładów na utrzymanie obiektów oraz inwestycje.

Skutki powodzi można znacznie ograniczyć za pomocą właściwych uregulowań prawnych i finansowych oraz urządzeń hydrotechnicznych, którymi są wały przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne i suche, poldery, kanały ulgi. Na poprawę bezpieczeństwa powodziowego wpływa także właściwe przygotowanie koryt rzecznych, ograniczenia zabudowy na terenach zalewowych, właściwe prognozowanie zjawisk hydro-meteorologicznych, odpowiednio wczesne ostrzeganie prewencyjne, przywracanie naturalnych obszarów zalewowych rzek, zwiększenie lesistości oraz właściwa agrotechnika.

Wielkim wydarzeniem dla ochrony
przeciwpowodziowej zlewni Odry było
ustanowienie w 2001 r. przez Sejm ustawy
„Program dla Odry 2006”, szczególnie w zakresie
nowo realizowanych lub modernizacji dużych obiektów
hydrotechnicznych o znaczeniu regionalnym.

Ocenia się, że wskutek prac przewidzianych Programem dla Odry 2006 będzie możliwe zatrzymanie około 550 mln m³. Biorąc pod uwagę dotychczasową zasobność dorzecza Odry oraz sposób jej zużycia, należy stwierdzić, że realizowane decyzje przyczynią się zdecydowanie do poprawy ilości dyspozycyjnych zasobów wodnych w dorzeczu Odry.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
w okresie 1997 – 2007 zrealizował następujące
inwestycje w dorzeczu Odry:

- *zakończono budowę zbiorników Topola i Kozielno na Nysie Kłodzkiej,*
- *zwiększono przepustowość węzła wodnego w Kędzierzynie Koźlu,*
- *wykonano Kanał Ulgi w Opolu,*
- *zmodernizowano jaz w Rogowie i Lipkach,*
- *zmodernizowano we Wrocławiu jaz Szczytniki i jaz Bartoszowice.*

Budowę zbiornika Topola rozpoczęto w 1986 r. jako inwestycję centralną finansowaną z Budżetu Państwa.

Wartość inwestycji została określona na 179 mln zł.

Po powodzi Rząd Polski uzyskał kredyt z banku Rozwoju Rady Europy oraz ustalił rezerwę cenową budżetu centralnego na usuwanie skutków powodzi. Pozwoliło to na znaczne przyśpieszenie prac i ukończenie inwestycji w 2003 r.

Realizacja zbiornika pozwoliła na zwiększenie retencji
w zlewni Nysy Kłodzkiej o kolejne 28 mln m³.

Zbiornik Topola. Budowla zrzutowa

Podobnie jak zbiornik retencyjny Topola, zbiornik Kozielno został zrealizowany z pożyczki Banku Rozwoju Rady Europy oraz z rezerwy celowej w 2002 roku.

Wartość kosztorysowa zbiornika wyniosła 147 mln zł,
a jego pojemność wynosi 18,4 mln m³.

Zbiornik Kozielno. Budowla zrzutowa

Zbiorniki Topola i Kozielno wraz ze zbiornikami Otmuchów i Nysa, na których to zbiornikach po powodzi w 1997 r. zwiększono rezerwy powodziowe o 70 mln m³, pozwalają na znaczne zredukowanie przepływu nie tylko na Nysie Kłodzkiej, ale także na samej Odrze.

Katastrofalna powódź lipcowa z 1997 r. przyśpieszyła decyzje techniczno – finansowe dotyczące przebudowy i udrożnienia Kozielskiego Węzła Wodnego Odry, a także modernizacji i budowy nowych obwałowań. Przyjęte rozwiązania zapewniają ochronę przeciwpowodziową dla wielkości przepływu do $2300 \text{ m}^3/\text{s}$ (dotychczas $1300 \text{ m}^3/\text{s}$). Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w latach 1998 – 2001 za kwotę 62 mln zł.

Foto: J. Tomczak

Jaz klapowy. Kędzierzyn Koźle

Podstawowym elementem ochrony przeciwpowodziowej miasta Opola jest Kanał Ulgi w Opolu. Powódź lipcowa 1997 roku wykazała, że Kanał Ulgi w Opolu musi być dokończony i przygotowany do przepuszczania wód powodziowych w granicach $1050 \text{ m}^3/\text{s}$, co po udrożnieniu i obwałowaniu Odry w obrębie miasta zabezpieczy Opole przed przepływem powodziowym w granicach do $2700 \text{ m}^3/\text{s}$.

Kanał został zrealizowany w latach 1999- 2002
za kwotę 100 mln zł.

Kanał Ulgi w Opolu

Obecnie zrealizowane zostało przez RZGW Wrocław ostatnie przedsięwzięcie mające na celu zabezpieczenie przed wielkimi wodami Wyspy Pasieka wraz z centrum miasta Opole od strony Młynówki. Zabezpieczenie polega na całkowitym odcięciu Młynówki od przepływów Odry.

Wartość prac wynosi 56 mln zł.

Modernizacja Młynówki w Opolu

Zmodernizowane jazy Rogów i
Lipki znacznie poprawiają
mobilność systemu jazów
odrzańskich podczas przejścia
fal powodziowych.

Jaz Rogów

Jaz Lipki

W ramach ochrony
przeciwpowodziowej miasta
Wrocławia zmodernizowano jaz
Bartoszowice i jaz Szczytniki.

Jaz Bartoszowice

Jaz Szczytniki

Wielką szansą dla gospodarki wodnej, a szczególnie ochrony przeciwpowodziowej jest możliwość realizacji dużych obiektów hydrotechnicznych ze środków pomocowych Unii Europejskiej.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” planowana jest na terenie administrowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach i we Wrocławiu realizacja następujących zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej:

- budowa zbiornika Racibórz na Odrze,
- modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego,
- modernizacja zbiornika retencyjnego Nysa na Nysie Kłodzkiej,

Zbiornik Nysa

- zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej
Lewina Brzeskiego i Skorogoszczy
na Nysie Kłodzkiej,
- ochrona od powodzi Kotliny Kłodzkiej

Wszystkie dotychczas wykonane prace
zabezpieczające na Odrze oraz prace
projektowe modernizacji
Wrocławskiego Węzła Wodnego
zostały wykonane z założeniem, że
będzie wybudowany zbiornik Racibórz.

Realizacja zbiornika Racibórz wraz ze zmodyfikowaną gospodarką wodną na zbiornikach Otmuchów i Nysa oraz nowoczesnym systemem monitorowania oraz prognozowanie zjawisk hydro-meteorologicznych pozwolą na znaczne zredukowanie fali na Nysie Kłodzkiej, a także na samej Odrze.

Wszystkie te zabiegi dadzą efekt,
tylko wtedy, gdy będą odpowiednio
zabezpieczone w planach
zagospodarowania przestrzennego
tereny narażone na
niebezpieczeństwo powodzi i nie
będzie dalszej zabudowy terenów
zalewowych, szczególnie poniżej
zbiorników retencyjnych.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

